

*доцент кафедри банківської справи
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)*

ДЖЕРЕЛА ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Рішення проблем довгострокового кредитування на сучасному етапі ринкових відносин в Україні є одним з основних елементів національної економічної політики, спрямованої на розвиток аграрного виробництва. Від створення сприятливих умов для потенційних кредиторів, а також споживачів фінансово-кредитного капіталу залежить рівень ділової активності в реальному секторі економіки. Отже, проблема активізації довгострокової кредитної діяльності фінансово-кредитних інститутів є однією з ключових для економіки сучасної України.

Динаміку довгострокових кредитних коштів в основний капітал аграрного виробництва визначають багато чинників. До основних параметрів, що характеризує інвестиційний клімат в країні, можна віднести політичну стабільність, економічну безпеку, низький рівень інфляції, вдосконалення нормативно-правової бази для залучення довгострокових кредитних інвестицій, розширення практики реалізації проектів на основі державно-приватного партнерства.

Найважливішим фактором, що впливає на рішення інвестора, є рівень ризику, пов'язаний з вкладенням капіталу в той чи інший інвестиційний проект в аграрному виробництві. Тому питання ідентифікації факторів невизначеності та ризику, їх кількісної та якісної

оцінки, моніторингу та контролю залишаються актуальними на кожному етапі підготовки та реалізації довгострокових інвестиційних проектів.

Ризик в банківській діяльності майже неминуча частина його діяльності. Проте банк зазвичай воліє уникнути ризику (попередити ризик), а якщо це неможливо, то звести його до мінімуму.

Аграрне виробництво в Україні є перспективним напрямом інвестування.

Основними факторами та особливостями розвитку аграрного виробництва в Україні є:

- сприятливі природно-кліматичні умови ведення аграрного виробництва порівняно з найважливішими країнами-експортерами;
- істотно нижчий рівень державної підтримки аграрного сектора в порівнянні з розвиненими зарубіжними країнами;
- слабкий розвиток виробничої та ринкової інфраструктури;
- низька наукоємність вітчизняного аграрного виробництва.

В аграрному виробництві України в останні роки спостерігається зростання базових показників розвитку, при цьому під впливом тенденцій світового продовольчого ринку намітилися зміни і якісного характеру. Для їх закріплення і розвитку необхідно впроваджувати заходи щодо подальшого розвитку аграрного виробництва, підвищення якості виробництва продукції та вдосконалення системи управління розвитком галузі, формуванню сприятливого інвестиційного клімату. Все це можливе за рахунок розширення джерел фінансування даної галузі. Основними джерелами в сучасних реаліях можна виділити наступні:

- банківське кредитування;
- залучення інвестицій як вітчизняними, так і зарубіжними інвесторами;
- власні фінансові ресурси.

У структурі джерел фінансування власні кошти інвесторів зберегли значну перевагу, при цьому в 2013р. зросла частка позикових коштів, одночасно зменшилася частка бюджетних коштів та іноземних інвестицій. З метою подальшого розширення джерел фінансування передбачені заходи щодо залучення зовнішніх прямих і портфельних інвестицій. З точки зору диверсифікації джерел фінансування необхідно закріпити тенденцію збільшення частки позикових коштів. Також використання позикових коштів надасть дисциплінуючий вплив на потенційних позичальників, якість управління виробничою діяльністю. Досить стабільно зростають обсяги кредитування банками господарюючих суб'єктів у галузі аграрного виробництва, хоча ці обсяги значно менші з обсягами кредитування інших галузей. Темпи приросту обсягів кредитування в 2014 р. сповільнилися, і в поточному році спостерігається незначне зростання в зв'язку з погіршенням економічної ситуації в країні. У структурі банківських кредитів економіці частка аграрного виробництва не перевищує 3-4%, що обумовлене ризиками якісної оцінки заставного майна і нестабільної динаміки рентабельності аграрного виробництва.

В сьогоденнішніх реаліях вартість кредитів для підприємств аграрного сектору на ринку становить близько 25%. Враховуючи думки експертів з питань агрокредитування, як альтернативу дорогим позикам сільськогосподарським підприємствам більш рентабельно використовувати без ресурсні інструменти фінансування: авалування векселів, покриті і непокриті акредитиви, гарантії. Ціни на дані інструменти коливаються в діапазоні 2-6%, що є набагато вигідніше не тільки за банківський кредит, а й за товарний кредит від постачальників. Крім того, дані інструменти дозволять компаніям спрямовувати свої оборотні кошти на розвиток бізнесу, що також сприятиме зміцненню позицій підприємства.[1]

Варто відзначити, що у 2013 році обсяг залучених інвестицій в аграрне виробництво зменшився і становив близько 272 млн. дол. Водночас у держбюджеті - 2013 пряма підтримка аграрного виробництва скоротилася до 872 млн. грн., порівняно з 3 млрд. грн. у бюджеті 2012 р.

Міністерство аграрної промисловості та продовольства України оцінює відтік інвестиційних коштів з галузі у 2014 році на суму близько 3 млрд. грн. Сповільнення темпів інвестування пов'язане з нестабільною ситуацією в країні та відношенням банкірів до кредитування ризикової галузі економіки. [2]

Забезпечення галузі власними фінансовими ресурсами у 2013 році (а це становить близько 15806,0 млн. грн.) дозволило поповнити власний капітал та забезпечити внутрішні джерела коштів для забезпечення економічної стабільності. [3]

Проте, економічна ситуація в країні в 2014 році призвела до негативних наслідків у галузі, що в свою чергу вплинуло на фінансові результати діяльності аграрних виробників. Так, станом на 01.07.2014 року виробники аграрної продукції спрацювали зі збитками, які становили близько 452,9 млн. грн. [4]

В цілому, існуючі коливання обсягів вкладень, особливо власних коштів інвесторів, вимагають оцінки можливостей залучення інших джерел, у тому числі в рамках субсидованих програм та аналізу впливу таких періодичних розривів на рівень відтворення основних фондів у міру надходження актуальної інформації. Крім того, особливу увагу необхідно приділити розвитку мікрокредитних програм для аграрного виробництва за відповідними напрямками господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Якими будуть банківські інвестиції в сільське господарство України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ua->

ekonomist.com/8796-yakimi-budut-bankvsk-nvesticyi-v-slske-gospodarstvo-ukrayini.html

2. МінАП оцінює відтік інвестицій з АПК в 2014 р. на суму 3 млрд грн. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.aaa-agro.com/news/21621.html>
3. Сільське господарство – статистичний збірник [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Офіційний Веб–сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>